

ljivim nekdanjim samostanskim zidnam Velehradskim ter prestopiti prag sloveče ondotne cerkve. Zgodovina tega kraja, pričetek delovanja vnetih apostolov Cirila in Metoda na tem kraju, in daljno razširjenje sv. vere po nju neumornem trudu bilo je opisano lansko leto po raznih knjigah in časnikih tako obširno in na tanko, da za nepotrebno spoznam, kaj več o tem govoriti. Toraj naj Ti le kaj o svojem ondotnem bivanju naznanim. Ko sem bil raz grička, o katerem sem Ti v zadnjem listu govoril, pregledal mično dolinico in obširne nekdanje samostanske zidine, ki so se spremenile zdaj v last Grku baronu Sina-tu, stopal sem naglo proti grajščinskemu vhodu, ki je na zapadni strani. Skozi dolgo vežo pridem v obširni dvor, in tukaj pokaže se mi na levi na koncu velikega duhovskega poslopja zalo čelo dvestolpne velehradске cerkve. Razni kamniti kipi, med njimi tudi ona ss. bratov Cirila in Metoda, kinčijo glavni cerkveni obraz. Po zunanem pregledovanju bližam se nemudoma cerkvenemu vhodu in prestopim njegov prag. 100 korakov dolga in v romanskem skladu sezidana cerkev razgrne svoje prostore pred mojimi očmi. Polagoma stopam naprej, pregledovaje zdaj obok, zdaj stranske kapele, katerih je do prekrižja na vsaki strani po sedem. Prekrižje cerkveno kronano je z visoko kupljo, pred vhodom v prezbiteri pa stojite na epistelski strani, prislonjeni k zidu in stoječi na visokem postamentu v Rimu iz mavca vlti podobi ss. bratov Cirila in Metoda. Oni jeklorez, ki kinči obraz „Drobtinic za novo leto 1853“ je razun stranskih angeljev tako natanko posnet po teh podobah, kakor da bi ga bila fotografna mašina ponaredila. In tukaj poleg podob naših preslavnih apostolov pokleknil sem na tla, in — naj ne bodi Bogu oponošeno — v vneti molitvi spominjal se Tebe, ostalih bratov in sester, vseh svojih ljubih, živih in mrtvih v daljni domačiji; nisem pa tu pozabil tudi svojih sobratov na učiteljskem polji, ter vsega slovenskega in slovanskega národa. — Ko se en čas tako v cerkvi pomudim, zaropče mežnar s ključi, in ljudstvo, kar ga je bilo v cerkvi, se kakor na poveljno besedo iz cerkve vzdigne. „Kamor vi, tje tudi jaz“ — si mislim in hajd za trumo. Pridemo skozi dolgo grajščinsko vežo in se obrnemo po cesti na desno ter gremo okrog grajsko-vrtnega obzidja. Kmali stojimo pred vratmi, ki zapirajo mali dvorček, na katerem stoji pričetna velehradska, po sv. Cirilu posvečena kapelica. Prav za prav je neki le presvetišče kapelico iz one dóbe, in je res prav prav staro viditi. Za tisočletnico je bila ta kapelica prav lepo prenovljena in vsa izmalana, dobila je tudi novi oltarec, narejen po stari šegi s stranskimi krili; al take dragocenosti jaz nisem zapazil na njem, kakor je bilo naznanjeno po časnikih. Morebiti bo le véliki oltar, ki ga ravnokar v romarsko cerkev stavijo, tako drag (7 tisuč cekinov). Kako lepo in ginljivo so se romarji v mali kapelici vedli, Ti, ljubi brat, nisem v stanu povedati. Vidilo se je, da jim njih vroče molitve in vneto petje (— akoravno je to za muzikalno Moravo dovolj priprosto bilo —) res vrè iz globočine duše in srca. Dosti trd človek bi moral biti, ki bi ga taka goreča pobožnost ne ginila.

Ko kapelico zapustimo, evo nov prizor! Ravno je prišla po cesti gori iz sloveče Hane velika procesija, spremljevana od lastnega duhovnega gospoda, prepevaje pobožne národne pesme. Poleg malega svetišča se množica ustavi in čaka domačega g. duhovnika, ki ji ima priti naproti. Kmali se približa. Cerkevne zastave zavihrajo; predpenci po šegi, kakoršne dozdaš še nikjer nisem vidil, glasno narekvajo slednjo vrstico, národ jo zapoje v stoterih glasovih za njimi; z visocih stolpovih lin pa oglasijo se harmoniško-vbrani zvonovi in procesija vzdigne se proti cerkvi. Tudi jaz nisem hotel za-

ostati in grem za njo. Slovesno je odmevalo po obširnih in visocih cerkvenih prostorih vneto petje krepkih in junaških Hanakov, bližajo se podoboma ss. Cirila in Metoda, in tukaj šine vse pobožno na kolena. Dolgo in vneto se je tu molilo, poslednjič se prižgejo luči na vélikem oltarji, orjaške orgle zadoné in veličastno zabobni njih odmevanje po prostranih zidinah. Mašnik pristopi, izpostavi sv. Rešnje Telo, narod pa zapoje enoglasno svoj „Svati“ tako presunljivo-vneto, da kmali bi se bile tresle cerkvene podslombe. Kaj tacega moraš le slišati, popisati se ne dá.

Ko ta pobožnost mine, treba mi je bilo misliti na prenočišče, kajti zadnji žarki zahajočega solnca pošiljali so svitle žarke skozi cerkvene okna. V bližavi grajščinski vabila me je hiša z napisom „Hostinec“ (gostivničar) v svoje lične prostore, in prav gostoljubno sem bil sprejet. Neki gozdnar me precej prijazno nagovori ter praša: „od kod?“ Ko mu odgovorim, da sem iz daljne Krajne, sedem ur višej nad Ljubljano, prišel pozdravljat sloveči Velehrad, ni gospod od radosti vedil, kaj bi počel. Po rodu Čeh je mož jel zdaj tako iskreno govoriti o slovanski domovini, o imenitnih prvakih njenih itd., da sem spoznal na hip v njem rodoljuba na duši in telesu. Spraševal me je tudi kaj vedoželjno o Slovencih in Hrvatih, naših narodskih zadevah in napredku, čez vse pa mu je dopadlo, ko sem mu pravil, da že več mojih rojakov je to leto pohodilo Velehrad in severne dežele, in da naš narod zeló čisla svoje slovanske brate po zgornjih avstrijskih pokrajinah.

Vedno bolj so prihajali zdaj tudi Hanaki v gostilničine sobe; nisem vedil, al bi bil bolj občudoval njih krepke postave, ali njih zalo opravo, ali njih priljudnost, zmernost in omiko. Kaj bolj natančnega o tem si prihranujem za prihodnji list. Zdravstvuj dragi brat!

Tvoj Jože Žlindrovič.

Ozir po svetu.

* Silno dragino dela v severni Ameriki vojska; vso zemljo bo končala, in vendar ni znamenja, da bode bolje. Srebra in zlata ni; papirnati denar veljá danes nekaj, jutri pa nič. Cent moke veljá 10 do 12 gold., funt surovega masla (putra) 1 gold. 50 kr., 12 jajc 80 kr., funt kave 2 gold.; namesti kave pijó ljudje pšenično kavo; par čevljev veljá 14 gold.

* 743 jezikov je zdaj na vsem svetu skupaj. V Evropi jih je 53, v Afriki 118, v Azii 146, v Avstralii in na drugih otokih in v Ameriki 426.

Dopisi.

V Pragi 14. oktobra. † — Tukajšnji listi so te dni prinesli veselo novico, da so pravila českega obrtniškega muzeja potrjene. Skoraj bo že dve leti, kar so se vladi predložile. Čudno je, da tako koristne naprave, kakor je obrtniški muzej, morajo toliko časa dovoljenja čakati, posebno, ker so med tem časom na samem Dunaji tak muzej napravili. Pa saj smo potrpežljivi! Čehi, ki nič ne opusté, kar je narodu koristno, bodo tudi to napravo v kratkem času na noge spravili. Vsaki bo po svoji moči pripomogel. Glediščine predstave, koncerti, plesi — pravi „Národ“ — naj bi se davali na korist obrtniškega muzeju. To me navdaja z mislijo: ali bi se mar ne mogla dati tudi na ljubljanskem gledišču kaka posebna predstava na prid „slovenski matici!“ Ako se ne motim, plača kranjska zemlja ljubljanskemu gledišču na leto do 2000 gold.*),

*) Tudi mi smo mislili do lani, da deželni zaklad podpira ljublj. gledišče; al temu ni tako. Vred.